

Kötter Tamás

Mesék, legendák, mítoszok

– Nem mindig válik be, igaz?! – szegezi nekem a kérdést a pszichológusom, alighogy helyet foglalok vele szemben a fotelben.

Dr. Novák közepmagas, jóképű, ötvenes éveiben járó férfi; bézs színű kordbársony öltöny alatt barna kaszmírgarbót visel, csak úgy feszül izmos testén; szoláriumbarna arca egyszerre tükröz magabiztosságot és nyugalmat.

Én ötvenöt éves vagyok, foglalkozásomat tekintve ügyvéd. Kétszer nősültem és váltam el; két házasságomból két gyermekem született, mindketten felnőttek, kapcsolatunk felhőtlen, bár kissé felszínes. Anyagi körülményeim kielégítőek; a rendszeres testedzésnek köszönhetően, hasonlóan a terapeutámhoz, koromhoz képest jó formában vagyok, az egészségi problémák – egyelőre, kopogom le – elkerülnek. Második válásom óta egyedül élek, sokat járok szórakozni, és gyakran váltogatom a kapcsolataimat. Röviden: egy vénülő kujon vagyok, aki megpróbálja élvezni az életet, legalábbis azt a részét, amely még hátravan. Sajnos a kitűnő fizikai és egészségi állapotom nem óvott meg mindazoktól a mentális problémáktól, amelyek miatt immár második alkalommal ülök dr. Novák rendelőjében.

Néhány hete váratlanul, alattomos módon, az éjszaka közepén törtek

rám bizonyos gondolatok. Hova tart az életem? Mi lesz velem öt, tíz, tizenöt év múlva? És a legfontosabb: meddig folytathatom még ezt az életmódot? Ilyen és ehhez hasonló kérdések zavarták meg a nyugalmam, s a következő napokban sem hagytak nyugton, hiába reménykedtem az ellenkezőjében, mindig vissza-visszatértek elűzhetetlenül, éjszakánként beleszótték magukat az álmaimba, nappal súlyos, szinte fojtogató ködként telepedtek rám, megmérgezve a legszebbnek ígérkező óráimat is.

Szorult helyzetemben dr. Novák és az általa vezetett, *Öregedjünk szépen* címmel futó műsor sietett a segítségemre. A pszichológusom műsora azt ígéri a nézőknek, hogy „segítségükre lesz az öregedés, valamint az azzal járó státusz és életmód elfogadásában, miközben szakít a társadalom kollektív tudatát fogva tartó sztereotípiákkal, amelyek idős honfitársainkat sújtják”. Hamarosan a műsor rendszeres nézője lettem, és adásról adásra álmélkodással vegyes tisztelettel figyeltem, hogy a benne szereplő, nálam alig pár évvel idősebb emberek milyen bátran szállnak szembe a sztereotípiákkal, és, mint a műsor beharangozója ígérte, „az előző nemzedékek életminőségéhez képest magasabb szellemi, lelki nívón élik meg életük alkonyát”.

„Új realitás”, így emlegette dr. Novák ezt az állapotot, amikor az adott egyén az életvitelén keresztül cáfolja meg az idősorhoz tapadó olyan összetársadalmi élőítéleteket, mint az inkompetencia, az aszexualitás, a szenilitás vagy éppen a fizikai kiszolgáltatottság. Egyes szereplők belevetették magukat a sportba – az egyik hatvan körüli fickó száz kilóval nyomott fekve, ami azonnal kiváltotta az elismerésemet –, mások a túrázásban vagy a horgászatban lelték örömeiket, voltak, akik nyelveket tanulnak, és még hosszasan sorolhatnám a különféle elfoglaltságokat, amelyek dr. Novák szerint „azzal, hogy új irányt szabnak az életünknek, segítenek túllendülni az öregedés okozta traumán is”. Másokat, akik még nem ismerték fel ezeket a realitásokat, szigorú feddésben részesített, és a műsor jellegéhez képest kemény szavakkal figyelmeztette őket, hogy rossz vége lesz, ha nem fogadják el a korral sajnos elkerülhetetlenül együtt járó változásokat. „Egy ember akkor él harmóniában, ha az érzései, vágyai és a cselekedetei összhangban állnak a realitásokkal, vagyis arra vágyik és azt cselekszi, amit a fizikai lehetőségei, állapota lehetővé tesznek számára” – magyarázta dr. Novák egy hatvan körüli férfi esetét elemezve, aki sírva vallotta be, képtelen megbarátkozni a gondolattal, hogy bármit mond vagy tesz, a fiatal nők észre sem veszik. „Ha ezek a síkok megbomlanak, akkor szétesik a személyiség összhangja: mást mondanak a vágyak, mást a test, és megint másként viszonyul, jelez vissza a külvilág” – magyarázta az érvek súlya alatt lelki és fizikai értelemben is összetöpreődő férfinak.

Ebből és más esetekből azt a tapasztalatot szűrtem le, hogy a valóság és a

vágyak harmonizálása inkább nekünk, férfiaknak okoz kognitív diszsonanciát. Ellentétben velünk a nők többsége különösebb lelki megrázkódtatás nélkül képes elfogadni a dr. Novák-féle „új realitásokat”, ami tovább fokozta a szorongásomat. Természetesen a szexualitás és a párkapcsolat kiemelt szerepet kapott a műsorban. Dr. Novák rendületlenül arra biztatta mindkét nem képviselőit, hogy ne az életkoruk, hanem a vele járó stigmatizáció ellen küzdjenek, „és ebben a küzdelemben az győz majd, aki el tudja fogadni a saját és mások időskori énjét és testét”. Nagy hatást tettek rám dr. Novák szavai, bár amikor elnéztem a műsorban szereplő vén szatyrokat, és belegondoltam, hogy „az új realitás” részeseként hamarosan nekem is hasonló nőekkel kell majd szexuális életet élnem, kissé elkedvetlenedtem. Csakhogy a társamul szegődött rossz gondolatok továbbra is velem maradtak, és úgy éreztem, vészesen fogy az időm. Racionális ember lévén végül arra jutottam, hogy egy olyan szaktekintély, mint amilyen dr. Novák, segítségemre lehet, hogy megbarátkozzam nemcsak ezzel az „új realitásként” elkeresztelt szép ideával, de az alapjául szolgáló valósággal is.

„Gerontofóbia”, diagnosztizálta a problémámat dr. Novák első találkozásunk során, rögtön azután, hogy röviden beavattam életem részleteibe, és beszámoltam mindazokról a félelmekről, amelyek végül hozzá vezettek.

– Izzadás?

– Remegés?

– Száraz száj?

– Mellkasi fájdalom vagy szorító érzés? – szegezte nekem, mint egy kihallgatót, a kérdéseit, időt sem hagyva, hogy legalább megbarátkozzam ennek

a horrorfilmbe illő nevű mentális problémának a mibenlétével.

Dr. Novák legnagyobb meglepetésére, amit fintorgással adott a tudtomra, valamennyi kérdésére nemmel válaszoltam, mivel sem izzadást, sem remegést, sem más, a gerontofóbiára jellemző tünetet nem észleltem magamon sem éjszaka, sem pedig nappal.

– Hm – ráncolta a homlokát erre a nem várt eredményre, majd rövid gondolkodás után, mialatt a jegyzeteibe mélyedt, arra kért, hogy térjek vissza a péntek és szombat estéimhez.

Kérésének eleget téve újra elmeséltem, hogy azokat rendszeresen a korábban Bad Girls névre hallgató, majd néhány éve Yellow-ra átkeresztelt bárban töltöm. Ez szemmel láthatóan felkeltette a pszichológusom érdeklődését; feszült tekintettel hallgatta, amit a bárról és közönségéről mesélek.

– Próbálok ismerkedni – feleltem dr. Nováknak arra a logikusan hangzó, vallomásomat megszakító közbevetett kérdésére, hogy jócskán túl az ötvenen mit is keresek egy olyan helyen, amelyen csupa fiatal és szép lány látogat.

– És az önt ott ért kudarcok készítették arra, hogy elgondolkodjon az életén – vágott ismét közbe.

Feltételezem, úgy ítélte meg a helyzetet, hogy beszámolómban eljutottunk arra a pontra, amikor eleget hallott a helyről és a közönségéről, valamint az engem oda hajtó vágyakról, hogy levonja belőlük a tanulságot.

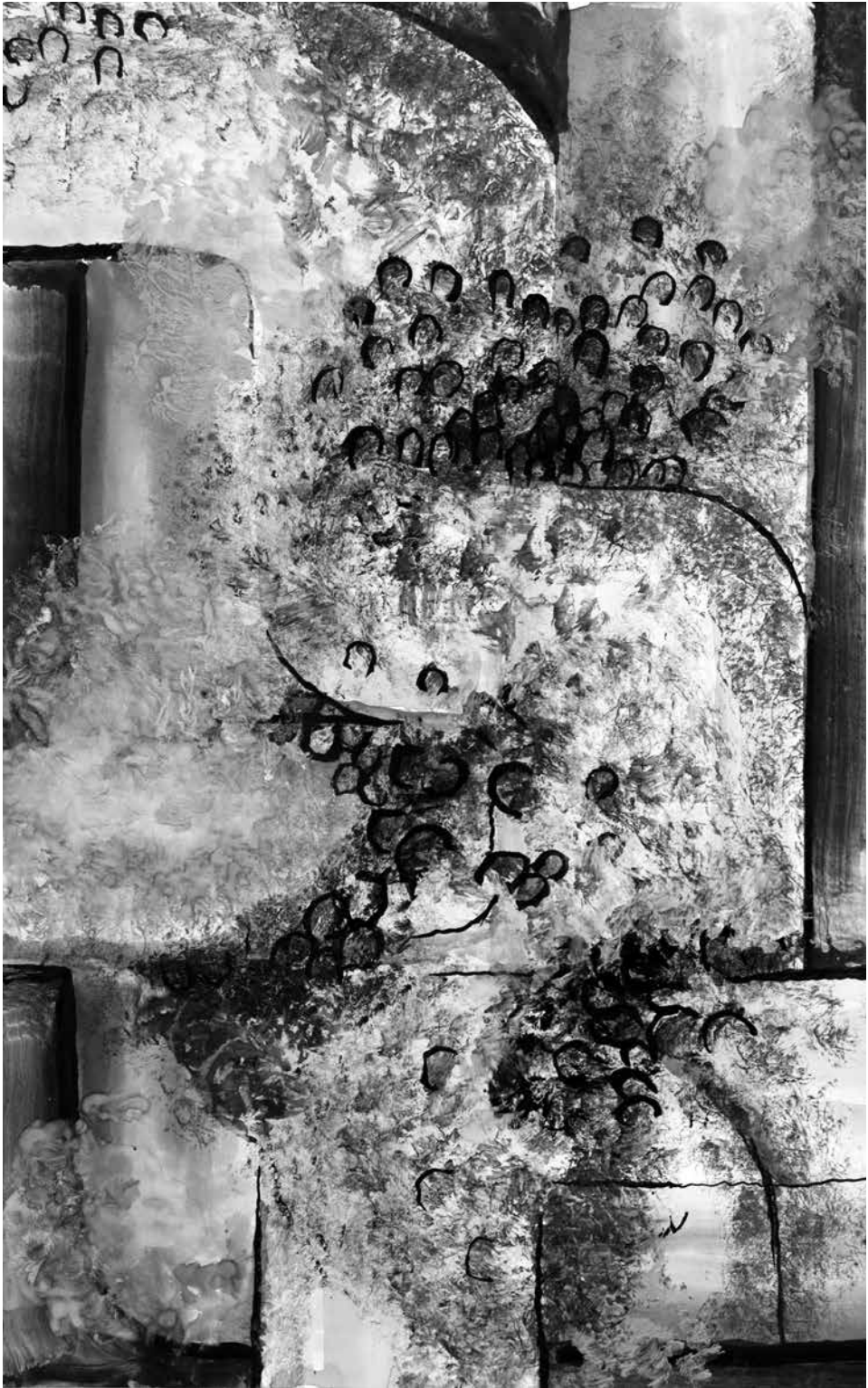
– És öntudatlanul is számot vetett az életében hamarosan teret nyerő új realitásokkal – tette még hozzá mintegy magyarázatképpen az előbbiekre, aztán jegyzeteit az ölébe ejtve annak az embernek az elégedett arckifejezésével dőlt hátra a fotelben, akinek

sikerült megfejtenie egy rejtvényt, vagy helyére tenni a kirakós utolsó darabját.

Egyáltalán nincsenek kudarcélményeim, sőt az esetek többségében kifejezetten kellemesen érzem magam ezeken az estéken, gyakran ismerkedem meg fiatal nőkkel, meséltem szinte már gyermeki lelkesedéssel a kalandjaimat, amit a pszichológusom részéről zavart csend követett.

– Izzadás, remegés, száraz száj – sorolta fel aznap már másodszor a gerontofóbia tüneteit dr. Novák, megtörve ezzel a kínos hallgatást, amire én minden esetben gondolkodás nélkül megint csak határozott „nem”-mel válaszoltam. – Igazán nem szükséges – próbálta dr. Novák visszautasítani az ajánlatomat, mivel némi kétkedést véltem felfedezni a hangjában, hogy előbbi állításomat bizonyítandó, megmutassak néhány hódításomról készült fényképet a telefonomon, ám végül rövid huzavona után mégis a kezébe vette a készüléket.

– Nem lenne szabad hazudnom, ugye? – fordítottam néhány perc múlva komolyra a szót, miután dr. Novák egyre feszültebb figyelemmel tanulmányozta a fotókat, és ezalatt én kissé szégyenkezve, ugyanakkor cinkos mosollyal az arcomon bevallottam, hogy a képeken látható lányok előtt időnként kiszínezem az irodám ügyeit, és szerény személyemet gengszterek ügyvédjeként állítom be. Hiába veszik át szép lassan a tévé és a mozi helyét a Netflix, az HBO és más csatornák, a bírósági történetek továbbra is nagy hatással vannak az emberekre, magyaráztam a nem túl etikus, ellenben nagyon is eredményes füllentésem mozgatórugóit.

Dr. Novákot szemmel láthatóan meglepték a fotók és a hozzájuk tartozó vallomásom. Újabb, talán még a korábbiaknál és mélyebb, szinte már dermesztő csend telepedett közénk. Mialatt a válaszára vártam, ő az ölébe ejtett ökleit bámulta.

– Dr. Novák! – szólítottam a nevén, megunva a hosszas hallgatást.

– Igen? – emelte fel a fejét, mint aki egy álomból ébred.

– Nem lenne szabad hazudnom, ugye? – ismételtem meg válasz híján az előbbi kérdésemet.

– Nos – tette össze a két tenyerét és támasztotta meg vele az állát –, az ember alapvetően történetmesélő lény, mesék, legendák és mítoszok... – kezdett bele, ám rögtön el is akadt, és hosszú másodpercekig nem folytatta. Szemmel láthatóan máshol jártak a gondolatai. Újabb hosszú másodperceknek kellett eltelniük ebben a furcsa, mély, átható csendben, amíg képessé vált megint rám figyelni és folytatni. – Mindannyian szeretünk a munkánkról beszélni, hiszen életünk jelentős részét ez tölti ki, ezért arról tudunk talán a legtöbbit a világon – folytatta most már a korábbiakhoz képest élénkebben, mint aki megtalálta az elveszett fonalat. – Talán a gyermek-szülő viszonytal tudnám leginkább érzékeltetni a munkánkhoz fűződő érzelmi kapcsolatunkat – váltott át szinte már előadásba illő hangnembe dr. Novák. Szemmel láthatóan kezdett formába lendülni, elemében volt, hevesen gesztikulált, az arca kipirult. – Ahogy egy szülő számára, sokszor a realitások ellenére is, a saját gyermeke a legszebb, legokosabb, úgy az olyan dolgozó, alkotó ember, mint amilyen ön – itt egy pillanatra megállt és elmosolyodott –

vagy éppen én – hunyta le a szemét, és még bólintott is hozzá –, ugyanezt érzi a munkájával kapcsolatban. Mivel az életünk része – folytatta most már teljes átéléssel –, úgy érezzük, hogy mesélnünk kell róla, és éppen a mese szó a lényeg – emelte fel mindkét kezét, mint egy karmester –, mert tág teret ad a képzeletnek. De nincsen ezzel semmi gond, hiszen, mint mondtam volt, az ember történetmesélő lény. Természetesen – emelte fel jobb kezének mutatóujját – van egy határ, amelynek átlépése már komoly aggodalomra adhat okot, ugyanakkor – mosolyodott el – amit eddig hallottam, abból azt veszem ki, hogy az ön esetében erről a határátlépésről korántsem beszélhetünk.

Annak ellenére, hogy dr. Novák ügyemben tartott, kisebb védőbeszédnek is beillő előadását követően mély megnyugvással távoztam a rendelőből, azzal is tisztában voltam, hogy egyetlen alkalom biztosan nem lesz elég ahhoz, hogy azokkal a bizonyos „új realitásokkal” szembenézzek. Ezért aztán egyáltalán nem lepődtem meg azon, hogy azok a bizonyos léttel kapcsolatos gondolatok, kérdések és szorongások, amelyek a pszichológus rendelőjébe elvezettek, tovább gyötörnek, és azon sem, hogy még ugyanannak a hétnek a péntek estéje a Yellow-ban talál.

Éjfél felé járt az idő, a hely tömve volt, ennek ellenére egyetlen ismerőssel sem találkoztam. Rövid hezitálás után úgy döntöttem, hogy az egyik sarokba húzódva várom ki, amíg felbukkan valaki. Két whisky-kólától ellazulva figyeltem a lézerefényekben fürdő termet, amikor tekintetem a bárpult egyik részére tévedt, és bár nem voltam meggyőződve róla, hogy nem hallucinálok-e, dr. Novákot véltem felfedezni két hús

év körüli lány társaságában. Mindkettő szőke, magas, szoláriumbarna volt, az arcuk szabályos és tökéletesen kifejezéstelen. A pszichológusom ugyanazt az elegáns kordöltönyt viselte, mint az első és addig egyetlen találkozásunk alkalmával. A sűrke kasmírgarbó és a gojzerverarott cipő professzoros, ám a helyhez nem illő külsőt kölcsönzött neki. A férfiak többsége, ahogy én is, korunktól és foglalkozásunktól függetlenül igyekszünk az ilyen és hasonló helyeken fiatalosan megjelenni: a sötét zakót vagy bőrdzsekit divatosan, de ízlésesen koptatott farmerrel, inggel és valamelyik nagy világmárka visszafogott kialakítású tornacipőjével kombináljuk.

Átverekedtem magam a köztem és dr. Novák közt húzódó emberfalon, és a bárpultnál kötöttem ki, a kis társaság közelében. A pulzáló, hol felerősödő, hol elhalkuló zene miatt nem mindig hallottam, miről beszél a két lánynak hevesen gesztikulálva pszichológusom, de néhány szót a hangzavar ellenére is ki tudtam szűrni: elkövető, előre kitervelt gyilkosság, adatgyűjtés, profil és más hasonló szavak, a bűnügyi nyomozás félreismerhetetlen kifejezései hagyták el dr. Novák száját, amit a két szőke számomra is meglepő módon több mint figyelmes türelemmel, szinte már vallásos áhítattal hallgatott.

Nem maradt időm elgondolkodni a dolgon, mert időközben dr. Novák felfedezte a jelenlétemet, amit először kissé bosszús arckifejezéssel vett tudomásul, ám rövidesen, mint akinek remek ötlete támad, megenyhültek a vonásai, felragyogott az arca; barátságos mosollyal intett magához.

– Felügyelő! – köszöntött dr. Novák. Meglepődni sem volt időm, mert mint

gyilkossági nyomozót azonnal be is mutatott a Petra és Ildi névre hallgató két lánynak.

Felbukkanásom nemcsak megtörte dr. Novák ki tudja, mióta tartó monológját, hanem ki is rántotta a két lányt a kábulatból, egyben új irányt szabott az addig szemmel láthatóan egyoldalú beszélgetésnek.

– Nem úgy nézel ki, mint egy rendőr – jegyezte meg dr. Nováknak a Petra névre hallgató szőke. Mint aki most látja először, úgy mérte végig a lány tetőtől talpig a pszichológusomat.

– Nem, mert én elsősorban pszichozsaru vagyok, afféle profilozó – reagált a helyzethez képest meglepően gyorsan dr. Novák.

Ellentétben a terapeutámmal, az én öltözködésemmel elégedettnek tűnt mindkét lány, legalábbis a tekintetükből és abból, hogy nem tettek rá megjegyzést, erre következtettem. Ebből erőt merítettem, és mialatt a pszichológusom megjelenésével voltak elfoglalva, sikerült némiképp a gondolataimat is rendeznem; eszembe ötlött, hogy segítek dr. Novákon, és elmesélem a két lánynak *A mentalista* legutóbbi epizódját remélve, hogy nem látták, vagy ha látták is, már nem emlékeznek rá, ám mielőtt szóra nyithattam volna a számat, az Ildi névre hallgató szőke megelőzött: arra kért, hogy mutassam meg nekik a rendőrigazolványomat.

– Mindig nálatok kellene hogy legyen – mondta csalódott hangon Ildi, miután bevallottam nekik, hogy nincs nálam, majd hozzátette, hogy ezt az egyik ismerősétől hallotta, aki több rendőrt is ismer.

Nagyon is el tudtam képzelni, hogy miféle ismerős lehet az ilyen, viszont nem maradt sok időm ezen töpren-

geni, mert a válaszat követően Ildi előbb sokatmondó pillantást vetett a barátnőjére, majd közölte velünk, hogy elmegy a mosdóba.

– Jössz? – fordult Ildi a barátnőjéhez.

– Igen – felelte Petra.

– Majd visszajövünk – vetette oda nekünk búcsúzásként Ildi.

Felesleges volt minden további szó; mintha összebeszéltük volna, csendben ittuk az italunkat.

– Szóval, nem mindig válik be, igaz?! – ismétli meg az előbbi kérdését dr. Novák, egyúttal kiragad a péntek este emlékeiből.

– Nem – felelem, és közben, mintegy jelezve a tehetetlenségemet, széttárom a karomat.

– Ezt múltkor elfelejtette megemlíteni – mondja vádlón, aztán még az előbbinél is szigorúbb hangon hozzáteszi: – Az együttműködésünk alapja a kölcsönös bizalom.

Bár dühít az a hangnem, amelyet dr. Novák velem szemben most megüt, sikerül uralkodni magamon, és már-már tárgyilagos hangon ezt felelem neki:

– Azt hittem, hogy ezt magától is kitalálja. – Egy lélegzetvételnyi szünetet tartok, mert csak most döbbenek rá, hogy miért is vagyok itt, ami egyszerre borzaszt el és józanít ki, aztán még azt mondom, de most már teljesen nyugodtan: – Végtére is ezek miatt az új realitások miatt vagyok itt, nemdebár?

Ikarosz a Yellow-ban

Kezetben hárit. „Sosem éreztem, hogy pszichológusra lenne szükségem, alapvetően minden rendben van az életemben.” További kérdésre kifejti, úgy érzi, most sincsenek tipikus pszichés problémái; próbálja a helyzetet bagatellizálni: „Teljesen normális vagyok, nem akarok öngyilkos lenni vagy valami hasonló.” Aztán a beszélgetés előrehaladtával oldódik, és elmondja, hogy az utóbbi időben nyugtalanságot tapasztalt, amely megfogalmazása szerint hullámokban tört rá. A szorongása a jövővel kapcsolatos. „Fogalmam sincs, mi lesz velem öt, tíz vagy tizenöt év múlva.” Szorongásának okát az életmódjában jelöli meg. Ezen a ponton rendkívül önkritikus álláspontot képvisel: „Elmúltam ötven, és mégis

olyan emberek közé járok, akik akár a gyerekeim is lehetnének, és fogalmam sincs, hogy ezt meddig tehetem meg.” Egyidősek vagyunk, fut át az agyamon, amikor ehhez a részhez érek a jegyzeteimben; én ötvenöt vagyok.

– Nos – emelem fel ezen a ponton a tekintetem az ölembe fektetett füzetemből –, most arra kérem, térjünk vissza oda, ahol az előző alkalommal abbahagytuk, a péntek és szombat esteire.

– Rendben – feleli a velem szemben, a foteljében lazán hátradőlve, keresztbe vetett lábbal ülő páciensem.

A betegemnek zöld a szeme, vastag teknőckeretes divatszemüveget visel, ami erős karaktert kölcsönöz az arcának, majd kicsattan az egészségtől,

jóval kevesebbnek látszik a koránál. Félévente feltölteti az arcát és botoxoltat is, árulta el fiatalos megjelenésének titkát, amikor az első találkozásunkkor szóba került a kora. Azonkívül, tette hozzá, rendszeresen edz, ráadásul személyi edzővel, heti három-négy alkalommal, ami szintén meglátszik rajta, az elegáns, sötétkék alapon halványkék kockás öltöny csak úgy feszül a testén. Korához képest sűrű barna hajába csak itt-ott vegyül néhány ősz hajsza; minél tovább tanulmányozom a frizuráját, annál inkább biztos vagyok benne, hogy átesett egy hajbeültetésen, de bármennyire is kíváncsi vagyok az igazságra, végül nem kérdezek rá.

Kétszer vált el, mindkét házasságából egy-egy gyermeke született; a kapcsolata jó velük, bár kissé talán felszínes, sajnálkozott, igaz, nem nagyon. Ügyvédként dolgozik, mesélt tovább magáról, saját ügyvédi irodája van, amiből gond nélkül megél. Nem, nincsenek különösebben érdekes ügyei, válaszolta, amikor a praxisa felől érdeklődtem, ám nem vettem észre, hogy ezt különösebben bánná. Nem, nem specializálódott valamilyen szakterületre, rázta a fejét újabb, a hivatásával kapcsolatos kérdésemre, „mindenevő vagyok, mint a vaddisznó”, süti el vicc gyanánt.

Az első találkozásunkkor, kiindulva a korából és mindazokból a szorongásos tünetekből, amelyeket megosztott velem, valamint a sport iránti, már-már eltűzött szenvedélyéből, amelytől az öregedés fizikai tüneteinek visszafordítását várja, arra gyanakodtam, hogy gerontofóbiával, ezzel az ötvenes éveikben járó férfiaknál nem ritka pszichés problémával van dolgom.

„Hm”, nagyjából erre futotta tőlem, amikor megtudtam, hogy sem izzadás, sem remegés, sem nehézlégzés, sem hidegrázás vagy mellkasi fájdalom nem kínozza, nem szárad ki a szája, nem küszködik hányingerrel, egyszóval egyáltalán nem produkálja az öregedéstől való, egyébként természetes félelem természetellenes fóbiává mérgesedő testi tüneteit. Nem, nevetett fel, és megrázta a fejét a következő kérdésem hallatán is, igaz ugyan, hogy egyedül él, de egyáltalán nem érzi magát magányosnak, mondta, egyben véglegesen megcáfolta a gerontofóbiára vonatkozó diagnózisomat.

– Nos – csapom össze a két tenyereimet a mellkasom előtt, hogy ezzel is mutassam tettere kész elszántságomat –, akkor, ahogy az előbb kértem, folytassuk ott, ahol a múlt héten abbahagytuk: merre is jár péntek és szombat esténként? – nógatom a páciensem.

A következő percekben a beszélgetés egy korábban Bad Girls névre hallgató, majd néhány éve Yellow-ra átkeresztelt bár körül forog, ahová, meséli az ügyvéd csillogó szemmel, a fiatal és gyönyörű lányok mellett sok hozzá hasonló korú és sikeres férfi jár. Úgy érzem, hogy ez az új információ éppen elég hozzá, és fel is jogosít rá, hogy a gerontofóbia helyett egy másik diagnózissal próbálkozzam.

– És az önt ott ért, vágy és valóság találkozásából fakadó kudarcok, illetve a belőlük kialakuló kognitív disszonancia készítette arra, hogy elgondolkodjon az életén, és hozzám forduljon – foglalom össze az addig hallottakat, majd a jegyzeteimet az ölembe ejtve elégedetten dőlök hátra a fotelemben.

Ez az, megfejtettem a titkot, helyére raktam a kirakós utolsó darabját, di-

csérem meg magamat, és úgy érzem, nem is alaptalanul. Egyáltalán nincsenek kudarcélményei, sőt, az esetek többségében kifejezetten kellemesen érzi magát ezeken az estéken, gyakran ismerkedik meg fiatal nőekkel, meséli szinte már gyermeki lelkesedéssel a kalandjait, miközben én tehetetlenül hallgatom, ahogy romba dönti ezt az elméletemet is.

Válasz helyett csak zavart hallgatásra futja tőlem erre a nem várt vallomásra. Ki tudja, mennyi idő telik el, mire képes vagyok újra megszólalni: „Izzadás, remegés, száraz száj”, sorolom fel, mintegy elodázandó a folytatást, immár rövid ismeretségünk kezdete óta második alkalommal a gerontofóbia tüneteit, amire a páciensem ismét minden esetben „nem”-mel válaszol.

– Igazán nem szükséges – próbálok visszautasítani az ajánlatát, hogy megmutasson néhány hódításáról készült fényképet a telefonján, ám végül, rövid huzavona után, engedve az önmagam számára is meglepő kíváncsiságomnak, mégis a kezembe veszem a készüléket.

Meglepnék a fotók, a rajtuk szereplő lányok szebbek, sokkal szebbek, mint amit az ügyvéd elbeszélése alapján vártam. Szinte kényszerítenem kell magamat, hogy amikor a képek végére érek, ne lapozzak vissza, és amikor nagy sokára vonakodva visszaadom a készüléket, úgy érzem, mintha ólomból lenne.

– Nem lenne szabad hazudnom, ugye? – fordítja az ügyvéd néhány perc múlva komolyra a szót, és a folytatásban, megjátszott szégyennel a hangjában, bevallja, hogy a képeken látható lányok előtt időnként kiszínezi az irodája ügyeit, és magát gengszterek ügyvédjének állítja be. – Ha már nem

vagyok fiatal – tárja szét a karját nevetve –, akkor legalább legyenek érdekes.

Hiába veszik át szép lassan a tévé és a mozi helyét a Netflix, az HBO és más csatornák, a bírósági történetek továbbra is nagy hatással vannak az emberekre, magyarázza tovább a nem túl etikus, ám nagyon is eredményes füllentésének mozgatórugóit.

Újabb, talán még a korábbiaknál is mélyebb, szinte már dermesztő csend telepszik közénk. Képtelen vagyok a válaszomra váró, önelégülten vigyorgó ügyvéden tartani a tekintetem, helyette az ölembe ejtett ökleimet kezdem el bámulni.

Ki tudja, mennyi idő telik el ebben a néma pusztaságban, amely szinte körülölel, amikor meghallom a saját nevemet.

– Dr. Novák! – szólít meg, és én beleborzongok ebbe a váratlan emberi hangba.

– Igen? – emelem fel a fejem.

– Nem lenne szabad hazudnom, ugye? – ismétli meg az előbbi kérdését, minthogy nem kapott rá választ.

– Nem – nyögöm ki. Aztán újabb rövid hallgatás után, mint egy gép, amelynek a főkapcsolóját egy láthatatlan kéz magasabb fokozatba állította, most már meglehetősen folyékonyan adom elő a következőket: – Mindannyian szeretünk a munkánkról beszélni, hiszen életünk jelentős részét ez tölti ki, ezért erről tudunk talán a legtöbbet a világon. Talán a gyermek-szülő viszonytal tudnám leginkább érzékeltetni a munkánkhoz fűződő érzelmi kapcsolatunkat – mondom, s bár van egy pillanat, amikor felteszem magamnak a kérdést, hogy úristen, miket beszélsz itt összevissza, a vészcsengő, amilyen váratlanul megszólalt, olyan hirtelen el

is hallgat. – Ahogy egy szülő számára, sokszor a realitások ellenére is, a saját gyermeke a legszebb, a legokosabb – folytatom most már olyan nyugodtan és magabiztosan, mintha a katedrán állnék –, úgy az olyan dolgozó, alkotó ember, mint amilyen ön – itt egy pillanatra megállok és elmosolyodom, mert bevillan az egyetemi előadásban szinte már vallásos áhítattal engem hallgató tanítványaim arca, és ez a kép elégedettséggel tölt el – vagy éppen én – hunyom le a szemem –, ugyanezt érzi a munkájával kapcsolatban. Mivel az életünk része – folytatom teljes átéléssel –, úgy érezzük, mesélnünk kell róla, és éppen a mese szó a lényeg – emelem fel mindkét kezem, mint egy karmester –, mert tág teret ad a képzeletnek. De nincsen ezzel semmi gond, hiszen, mint mondtam volt, az ember történetmesélő lény. Természetesen – emelem fel jobb kezem mutatóujját, mintegy nyomatékot adva a mondanivalómnak, egyben figyelmeztetve is a feszülten figyelő ügyvédet – van egy határ, amelynek átlépése már komoly aggodalomra adhat okot, ugyanakkor – enyhülök meg, melegség és elnéző szeretet költözik a hangomba – amit eddig hallottam, abból azt veszem ki, hogy az ön esetében erről a határátlépésről talán még nem beszélhetünk.

Hosszú másodpercekig csendben emészti, amit mondtam, végül, mintegy lezárva az ülést, ezzel a tőle meglepően szofisztikáltnak tűnő hasonlattal lep meg:

– Azt hiszem, legbelül tudom, hogy vészesen fogy az időm, ezért, mint Ikarosz, én is estéről estére egyre közelebb repülök a naphoz.

– Ezzel az érdekes gondolattal folytatjuk legközelebb – mondom, miután

lejegyeztem a szavait. – Aztán ma este ne repüljön túl közel a naphoz! – figyelmeztetem még finoman, hogy péntek lévén ezúttal ne menjen le a Yellow-ba.

A délutánt a külvárosban egy régi gyárépületből átalakított stúdióban töltöm a saját televíziós műsorom legújabb részének utómunkálataival. Az *Öregedjünk szépen* azt ígéri a nézőknek, hogy „segítségükre lesz az öregedés, valamint a vele járó státusz és életmód elfogadásában, miközben szakít a társadalom kollektív tudatát fogva tartó sztereotípiákkal, amelyek idős honfitársainkat sújtják”.

A műsorban az ügyvédéhez hasonló problémákkal küszködő szereplőket arra buzdítom, hogy az életvitelükkel cáfolják meg az időskorhoz tapadó olyan ösztársadalmi előítéleteket, mint az inkompetencia, az aszexualitás, a szenilitás vagy éppen a fizikai kiszolgáltatottság, mindeközben arra is figyelmeztetem őket, hogy mindezt a méltóságuk megőrzésével tegyék.

Az egyik szereplő, egy hatvanas egykori banktisztviselő belevetette magát a sportba, ideje nagy részét egy konditeremben tölti; büszkén mutogatja a kamerának dagadó izmait, ennek ellenére nem vagyok meggyőződve róla, hogy az egészséges élet és annak megőrzése motiválja a súlyok emelgetésében, ezért őt – a kritikusok szavaival élve – „szeretve elnéző” stílusomban, de a helyzet komolyságát megőrizve ekként részesítem feddésben: „Sándor, ugye tudja, hogy a nagy izmok nem feledtetik a kort, maga hatvanhét éves, ez az élet realitása. Ezt tessék tudomásul venni!” Egy másik szereplőt, egy egykori modellt, aki anyagi okokból vállalta a szereplést, ugyancsak megrovok, mivel úgy látom, hogy rettenetesen fél

az öregedés egyik félreérthetetlen fizikai megnyilvánulásától, a ráncoktól. Az egykori modell valaha elbűvölően szép vonásait botox keményíti meg. „A természetes az örökkévalóságnak szól, míg a divat csak a jelennek”, sepremlen a plasztikai beavatkozások mellett előadott érveit, amit az egykori modell bamba, fagyott mosollyal vesz tudomásul.

A következő blokkban már csupa pozitív példát mutatunk be a nézőknek: túrázó, kertészkedő, sétáló párokat, csoportokat, csupa olyan nyugdíjast, akik megbékéltek a korukkal, elfogadták a vele járó társadalmi és élethelyzetüket vagy, ahogy én nevezem, ezt az öregséggel együtt járó állapotot, az „új realitást”; az egész olyan, mintha egy biztosító reklámját nézném. Természetesen a szex sem maradhat ki az adásból, hiszen „mindenkinek joga van a szexuális élethez”, szögezem le, bár lelkesedésem nem teljesen őszinte, ugyanis kizárt dolognak tartom, hogy bármelyik öreglány – kivéve az egykori modellt, akinek, bár ötvenhez közelít, hála a jó doktoroknak, mint két nyílhegy merednek előre a mellbimbói testhez simuló vékony pamutfelsője alatt – képes lenne felizgatni. Ennek ellenére hosszasan ecsetelem az időskori intimitás előnyeit: „Az endorfintermelés semlegesíti a sejtek öregedéséért felelős stresszt, segít megküzdeni az ebben a korban gyakori álmatlansággal, javítja a tüdő és a szív működését, és nem utolsósorban boldoggá teszi az embert.” De miféle boldogság ez, teszem fel magamnak a kérdést, és miközben érzem, hogy nagy-nagy szomorúság önt el, kifelé rendületlenül mosolygok.

A délután hátralévő részét az edzőteremben töltöm, ahol jó egyórás súlyzós

edzés után Gergő, az edzőm ezzel a dicsérettel lep meg: „Tetszik, amit látok.” Nekem is tetszik: a tükörből rám visszanéző izmos férfialak markáns, de szinte ráncatlan arca, a sűrű gesztenyebarna hajában megcsillanó ezüstös szálak életerős, komoly férfi benyomását keltik.

A súlyzós részt minden alkalommal metabolikus gyakorlatsor követi. Ez a módszer a saját testsúlyos tréninget mérsékelt súlyemelő gyakorlatokkal és gimnasztikával együtt alkalmazza. „Ez a legjobb útja annak, hogy az ember növelje az állóképességét, felpörgesse az anyagcseréjét, és nem melleleg egy kis súlyfeleslegtől is megszabaduljon, már ha van”, avatott be első közös edzésünk alkalmával a módszer lényegébe Gergő.

– Még egy kör hátravan.

– Tessék?

– Még egy kör – feleli az edzőm tárgyilagos hangon.

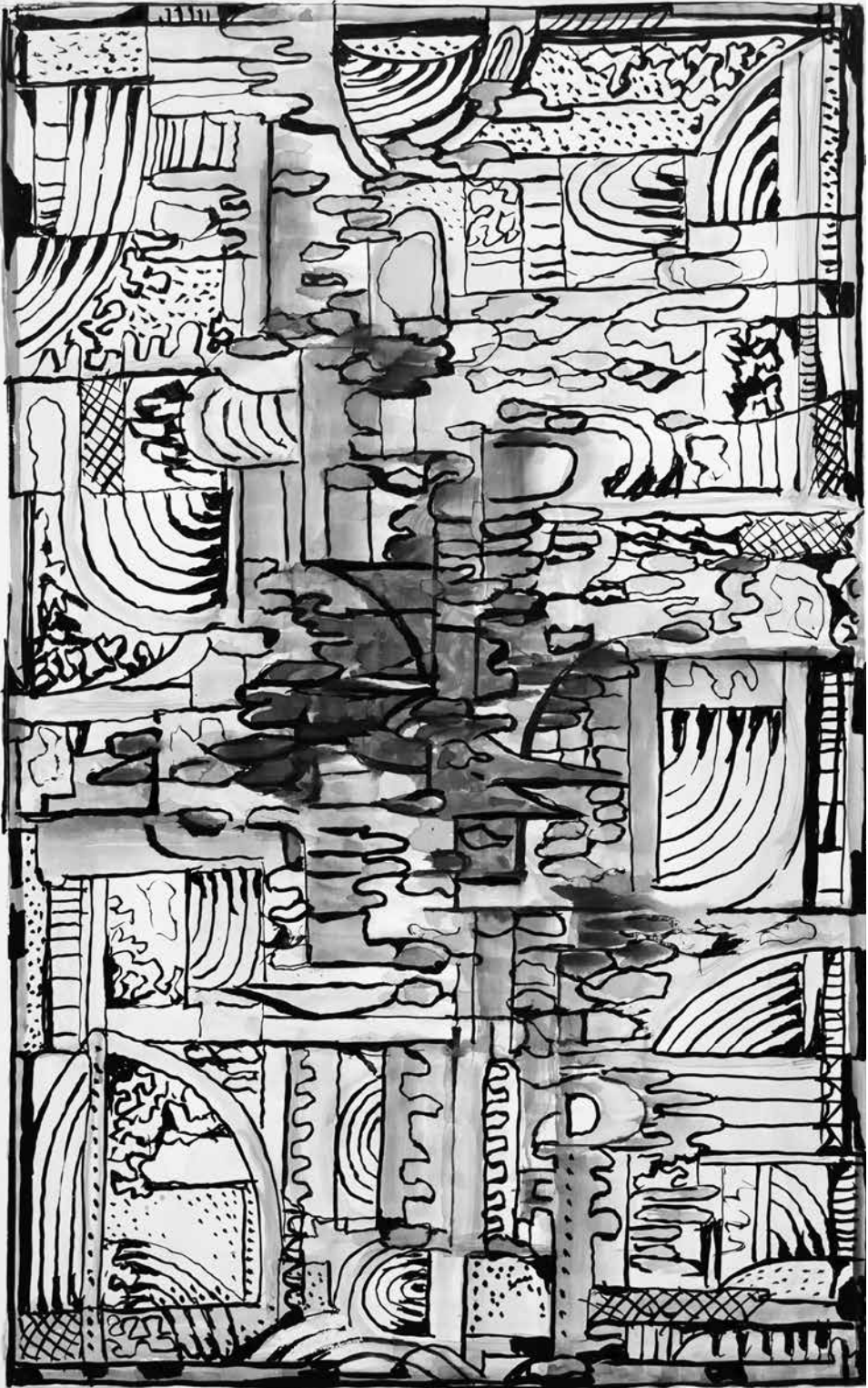
– Nem négyről volt szó? – adom a hülyét, pedig nagyon is jól emlékszem, hogy néhány perccel ezelőtt öt kört mondott.

Az edzés végén járunk, jártányi erőm sincs. Az agyam lüktet, a szívem úgy ver, hogy majd feltépi a mellkasomat, a pulzusom az egekben, a tükörben látom, hogy a nyaki verőerem szinte pulzál. Szeretnék leülni, de elég egy pillantás Gergőre, hogy megértsem, erről most szó sem lehet.

– Öt kör – ismétli, mint egy szadista kiképző őrmester.

– Muszáj? – Próbálok alkudozni, bár az arckifejezéséből előre látom, hogy nincs értelme.

Négyszáz méter futás és húsz fekvőtámasz első hallásra nem tűnik nagy dolognak, erre szokták mondani, hogy

még egy féllábú is meg tudná csinálni. Na igen, egyszer, talán, de ezt, mint kiderült, ötször kell, tízes fokozatra állított futógépen, ráadásul pihenő nélkül.

Mivel egyelőre csak reklám megy a tévében, töltök magamnak egy italt, és felhívom a fiamat.

- Szevasz, öreg!
- Szevasz – feleli kissé ridegen.
- Na, hogy mennek a dolgok?

Igyekszem bajtársias hangot megütönni vele. Gábor huszonhárom éves, egy reklámcégnél dolgozik; tízéves kora, vagyis a válásunk óta az anyja nevelte.

- Jól – feleli, ám nem árul el többet.
- Az jó – mondom jobb híján, és belekortyolok az italomba.

Mindketten hallgatunk.

- Mit hallgatsz? – kérdem, mert a készüléken át is hallom, hogy valamilyen lüktető zene szól.

- David Guetta.
- Kicsoda? – kérdem, pedig tisztán hallottam, amit mondott.

- Egy David Guetta nevű DJ.

Némi feszültséget vélek felfedezni a hangjában.

- Szóval DJ.
- Igen, DJ – ismétli sziszegve, és én jobbnak látom tovább nem erőltetni a dolgot.

- Anyád jól van?
- Miért nem kérdezed meg tőle te?!
- Kérdez vissza.

- Tudod, hogy nem áll velem szóba – nyögöm ki ezt a kellemetlen tényt, amiről persze ő is tud. – Szóval hogy van?

- Jól.
- Egyébként? – folytatom a céltalan kérdezősködést egy rövid szünet után.
- Egyébként, mi? – kérdez vissza már-már tárgyilagos hangon.

- Egyébként mi van veled?

- Semmi – feleli szinte automatikusan, majd ezt teszi még hozzá: – Nálam minden oké.

- Munka? – próbálkozom.

- Az is oké.

A mosószer után egy autóreklám következik. A hibátlanul kék ég alatt, szélben hajladozó pálmafák közt egy kocsit kapaszkodik egyre feljebb egy fehér házaktól pettyezett szerpentin, azt hiszem, a márkája BMW, de nem vagyok biztos benne, mert a figyelmeztetést teljesen leköti a sofőr, egy vadítóan szép nő, aki lehet modell, de akár színésznő is.

- Mondd csak, jártál már a Yellowban? – teszem fel magamat is meglepve a kérdést Gábornak, miután a nő elsorolja a kocsit minden lényeges tulajdonságát és előnyét, majd az autót, benne a modellel vagy színésznővel, aki szinte megbabonáz, eltűnik az egyik kanyarban.

- Aha – feleli, mintha a világ legtermészetesebb dolga lenne. – Fiatalság, öreg pasik – összegzi, amit szerinte a helyről tudni érdemes. – Miért, oda akarsz menni? – szegezi végül nekem a kérdést gúnyosan.

- Az egyik ügyfelem jár oda – felelem villámgyorsan, magam is meglepetten a feltételezésétől. – Ügyvéd – teszem hozzá mintegy magyarázatképpen, de egyben teljesen feleslegesen.

- Aha.

„Sem az alkimisták, sem a tudósok nem ismerik az örök ifjúság elixírjét. De abban a szakemberek egyetértenek, hogy megfelelő lelki munkával és tudatos életvitellel el tudjuk fogadni a korunkat, a körülmények ezzel együtt járó változását, és így idővel a

helyünket is megtaláljuk az életben. Mert amíg a lélek fiatal, a korom nem zavar.” Ezekkel a kétségkívül szép gondolatokkal búcsúzom el a nézőktől.

Kikapcsolom a tévét.

Olyan mély és átható csend és sötétség ereszkedik az üres lakásra, hogy szinte sistereg körülöttem a levegő. Kint lemenőben a nap, esteledik, ezernyi csillagként gyúlnak ki a város fényei, és úgy hívogatnak, mint egy asztromonautát a felfedezésre váró galaxisok. Elfordulok a fényözöntől, és mintha radarsugár irányítaná a tekintetemet, kimeredt szemmel bámulok a lakás mélyébe, ebbe a sötét vajatba, amelybe a kinti ragyogásból szinte semmi sem jut. Üresnek érzem magamat, s bár tudom, hogy nem kerülhetem el, mégis csak nagy sokára teszem fel magamnak a kérdést: miért vagyok egyedül – de hiába is igyekszem, nem tudok megfelelni rá, ellenben valamiféle kísértés fog el tőle.

Ugyanaz a ruha van rajtam, amit a mai tévéműsorban viseltem, ám mihelyt belépek az ajtón, rögtön látom, hogy a szexi professzoros külsőt kölcsönző, méregdrága Boggi kordbársony öltöny, a szürke kasmírgarbó és a kézzel varrott cipő nem éppen ide való viselet. A férfiak, mintha összebeszéltek volna, farmert hordanak inggel, sötét zakóval vagy bőrdzsekivel, a legtöbbjük lábán valamelyik világmárka visszafogott kialakítású tornacipője. Ezt elfelejtette közölni velem, teszek szemrehányást magamban délelőtti páciensemnek, de nincs időm sokat mérgeledni, mert a tömeg, mint egy sebesen száguldó folyó a belezuhanó embert, azonnal magával ragad. Rövid hánykolódás után a bárpuhtnál érek partot, két szőke közvetlen közelében.

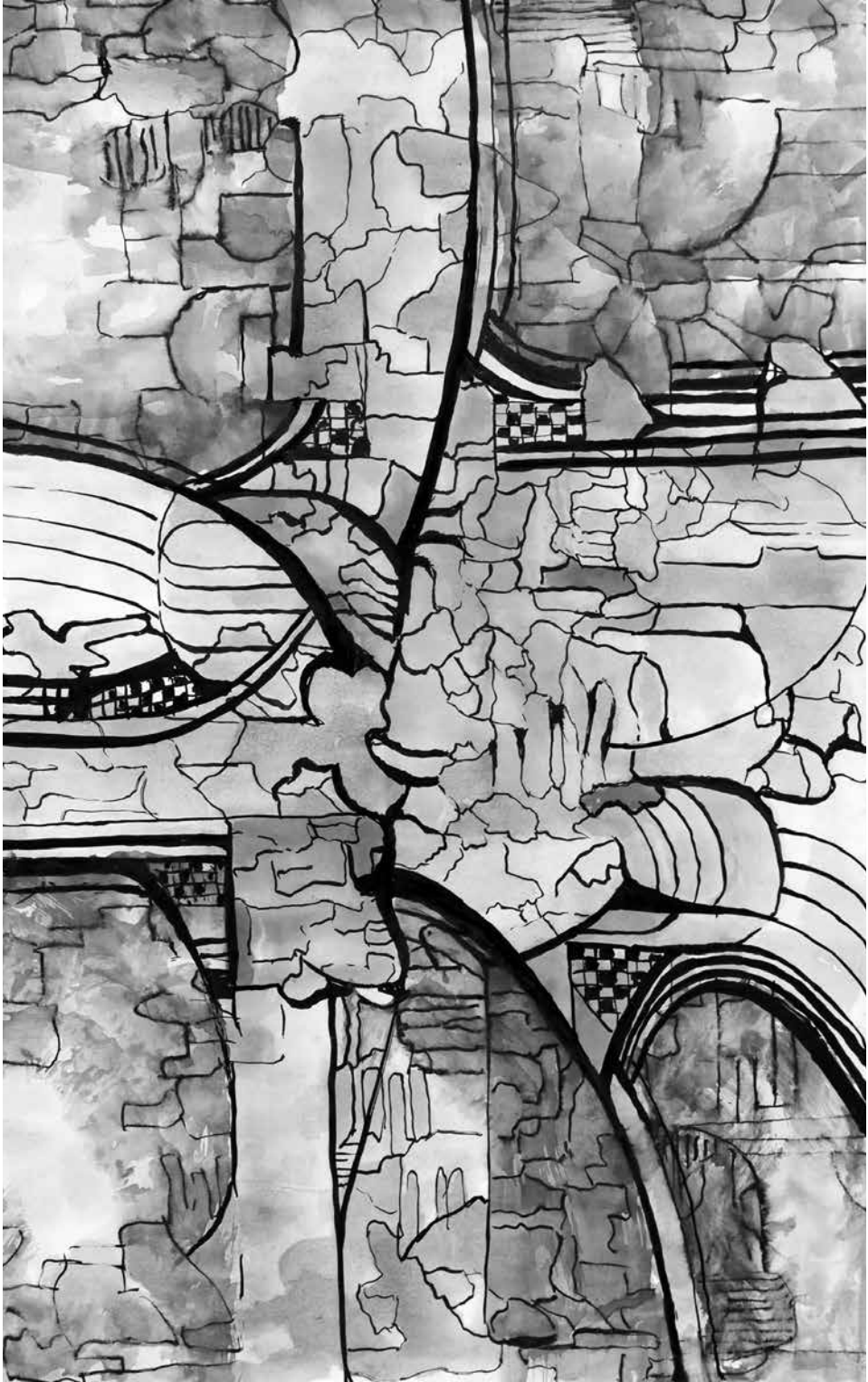
Mindkét lány, lehetnek vagy húszévesek, magas és szoláriumbarna; ruhájuk elől és hátul is, bár hátul talán még inkább, mélyen kivágott; a nyakukat nyújtogatják a tömeg felé, mintha várának valakit. Az arcuk semmiben sem különbözik a zsúfolt teremben lévő több száz másik lányétól: a tökéletes vonásokat enyhe fintor árnyékolja, ám legnagyobb meglepetésemre hajlandók szóba elegyedni velem, és elfogadnak egy italt.

– Nos – csapom össze a tenyereimet, és miközben azzal próbálok időt nyerni, hogy felajánlom, rendelék még egy koktélt, örült sebességgel azon jár az agyam, hogy mit is válaszoljak nekik.

„Te mivel is foglalkozol?” Ezzel a logikus, de engem mégis sokkoló kérdéssel lepett meg néhány másodperce Ildi vagy Petra – képtelen vagyok őket megkülönböztetni –, miután elmesélték, hogy mindketten ugyanannál a cégnél dolgoznak, asszisztensek, gyakran járnak a Yellow-ba, amit egyébként nagyon szeretnek.

– Nos – ismétlem meg, miközben, mintha én is várnék valakit, a termet pásztázom, csak hogy kerüljem a tekintetüket.

Azzal nagyon is tisztában vagyok, szó sem lehet róla, hogy szóba hozzam a munkámat, a műsoromat és vele az öregedést, viszont egyelőre nincs jobb ötletem, és a szemem sarkából felfedezem, hogy válasz híján máris kezdek elveszíteni az érdeklődésüket irántam. Ekkor pillantom meg az ügyvédet, nem messze tőlünk, egy oszlop árnyékából pásztázza a tömeget. Ennyi elég is. Mintha egy belső, láthatatlan gát szakadna át, úgy ömlik belőlem a szó, és bár néha már magamat is meglepem

azzal, amit mondok, nem kis megelégedéssel nyugtázom, hogy sikerül a két lány érdeklődését felcsigáznom; kissé bamba, ugyanakkor kíváncsi tekintettel hallgatják, ahogy a bűnügyi nyomozást segítő szakpszichológusként mutatom be magamat.

A váratlan siker, a két lány rajongó tekintete teljesen felvillanyoz, és ki tudja, mennyi ideig mesélnék még a pszichopata gyilkosok utáni nyomozás nehézségeiről, a profilozásról és sok más hasonlóról, amiről az utóbbi időben, bár nem szívesen vallottam be magamnak, álmodoztam, ha nem bukkan fel a közelünkben a pultnál az ügyvéd. Időközben megfeledkeztem ugyan róla, de a most már elkerülhetetlennek tűnő találkozás sokkolóan hat rám, szinte lemerevednek az izmaim, és úgy érzem, lebénul az idegrendszerem. Ennek ellenére annyi lélekjelenlétem még van, hogy elrikkantsam magam:

– Nyomozó, csatlakozzon hozzánk!
– Odaintek neki, bár teljesen feleslegesen, mert az ügyvéd, mielőtt szóra nyitottam volna a számat, már elindult felénk.

Noha az ő szeme meg sem rebben a nyomozó szóra, a vérnyomásom az egekben jár, a pulzusom százszorosára nő, és csak akkor nyugszom meg némiképp, amikor látom, hogy hajlandó minden fenntartás nélkül eljátszani a pszichopata gyilkosok után nyomozó detektív szerepét. Ám mindennek ellenére a felbukkanása megtöri a varázst, és hosszú idő után vagy tán az egész este folyamán először – ezt nehéz eldönteni, annyira hasonlít egymásra a két lány, még az öltözetük is olyan egyforma, mintha bizarr egyenruha lenne – megszólal Ildi:

– Nem úgy nézel ki, mint egy rendőr – mondja egyenesen nekem címezve.

– Mert nem is vagyok az – felelem erre a gyanúsításnak is beillő száraz tényközlésre, majd, miközben igyekszem megőrizni a hidegvéremet, heherészek egy sort, és így vágom ki magam a helyzetből: – Afféle pszichozsaru vagyok, aki a rendőrség munkáját segíti – magyarázom, ám ő csak néz rám ádázul, és én csüggedtem veszem tudomásul, hogyan vész kárba az elmúlt majd félóra munkája.

– A kollégám valami olyasmi, mint *A mentalistában* a Simon Baker által alakított Patrick Jane alakja – siet váratlanul a segítségemre az én jóvoltomból nyomozóvá avasztált ügyvéd.

A sorozat felemlgetése, bár szép húzás az ügyvédtől, nem éri el a várt hatást, Ildi tekintete cseppet sem enyhül, ugyanolyan vizslató, ám a váratlan közbeszólás arra mégis jó, hogy elterelje rólam a figyelmet.

Ellentétben az enyémmel, az ügyvéd ruházatát rendben lévőnek találja a két lány, legalábbis nem tesznek rá megjegyzést, őt egész mással szorítják sarokba: a nyomozói igazolványát követelik – „a rendőrök mindig magukkal hordják”, okoskodik az egyik –, s amikor az ügyvéd kissé megnyúlt ábrázattal közli velük, hogy éppen nincs nála, savanyú pofát vágnak, és sugdolózni kezdenek.

– Kimegyünk a mosdóba – közli velünk Ildi a rövid tanácskozás alatt meghozott döntést.

– Majd még visszanezünk – teszi hozzá távoztukban a barátnője, de közben ránk sem néz, és a hangja sem túl biztató.

Bár a termet majd szétfeszítő, hangos és lüktető zene miatt az ember al-

kalmasint a saját hangját sem hallja, most mégis úgy érzem, hogy hideg, szinte már fülsiketítő antarktiszi csend bűvös köre ereszkedik le körénk.

– Túl közel repültünk volna a naphoz? – töri meg a hallgatást az ügyvéd, amikor elnyeli a két lányt a tömeg.

Nem tudom eldönteni, hogy kérdezi vagy csak mondja, mert a spotlámpák-

kal telitűzdelt mennyezet szinte mágnesként vonzza a tekintetemet. A fejem felett izzó sok piros, zöld, kék és sárga színű apró naptól egyszerre úgy érzem, hogy a hely sokkal zsúfoltabb, mint valójában, és olyan forró, akár egy kemence, a levegő pedig fojtogató; veríték csurog a gerincemen, és elfog az érzés, hogy pillanatokon belül elolvadok.

Kerekes István

Az Aranyos partján

A portrén látható férfi nem Lúdas Matyi, netán Nils Holgersson leszármazottja vagy reinkarnációja, nem is meséből kilépett figura, hanem egy pásztorember, akivel az Aranyos folyó partján találkoztam a Kolozs megyei Aranyosgerend környékén. Nem magányos pásztor, van felesége s egy gyermeke, s ahogy mondta, a jobb megél-

hetésért nyáron és ősszel ügyel néhány juhra, kecskére meg libára. Nem nevezhető szószátyárnak, nem vitte túlzásba a mesélést. Annyit mondott még a lúdas ember, hogy nehéz az élet... Nem is panaszképpen, hanem csak amolyan sztoikus megállapításként. A jószágokkal és szárnyasokkal szemlétoimást jól megegyezett, s végül is ez a lényeg.

